

Prepođeni se želite na vlasni list i na
pripreme se pripremaju, općine i
članak po publicum slavenski il po
Rovinju. Isto tako je se pripremaju
Novci se učuju postarim i na
administraciju, "Nasla Sloga". Ime
prema i učuju postarim valja
čitati osnivači.

Koncu list nedjelje na vlasni
člana to javi odpravljajući u otv
ravan pismo, sa kojim se ne plaća
postarim, ako se živani naplaćuje
"Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male sivari, a nasloga sve pokvari. Nar. posl.

Sjetite se
Družbe sv. Cirila i Metoda

Obćenje — ludom radovanje.

U jednom od zadnjih brojeva našeg lista priopćili smo proglaš. što ga je vlađa izdala god. 1848. na svoje vjerne Istrjance, te smo osobito iztakli obćenje, podjedno tom prilikom našemu puču gljeđe jezika u svih granah javne uprave. Od onda je prošlo pedeset godina: i dok su Talijani rogororili proti Austriji, dok su se po austrijskom Primorju sakupljale čete dobrovoljaca za slobodu i ujedinjenje Italije, vlađa je znala na koga da se obrati, spas državnih granica; ona je poznala vjernost i odanost slavjanskog puka. Naša krv je tekla kod Custozze i Solferina, nasa momčad se je topila pod Visom i Hulgondom, — a međutim Talijani su klicali Garibaldiju i Viktoru Emanuelu, pače su priziravali svakojaku demonstraciju a napokon i bacali petarde.

Konačni račun? Slaven neka ostane Šćavo, a Talijan neka vlađa i zapovjeda. Ali nije danas naša zadaća, da govorimo tako obćenito: treba da učinimo u posebnosti, a da vidimo jeli vlađa u istinu održala zadunu rieč.

U širokom obzoru naših nevolja pada nam pogled najprije na sudbene odnošaje u tom našem, austrijsko-ilirskom Primorju; pa kako i nebi, kad je sudbena oblast ona, koja ima najviše pesni s punčevom, ona, kojoj se čovjek mora učiti u svakom životnom pitanju.

Cielo Primorje ima svoj viši sud, t. j. prizivno sudiste, a p. e. l., u Trstu, pa se dijeli u tri sudbene dvore prve molbe ili t. zemaljska odnosno okružna sudista u Trstu, Gorici i Rovinju, a ovim napokon su podložni kotarski sudovi širom cileg Primorja. Kaže se, da riba smrdi od glave;

PODLISTAK.

Sličice iz Cresa. (Dalje).

Li Lučić vratimo se natrag i stupajmo, ne preko Konala, nego po Konalu prema Rokovoj kući. Tu pred nama na nogu kuće pokojnoga Verbas Zaneta, vidimo naštampano ime ovog dvora Razizza! Da vam ja napišem ovo ime po hrvatskom pravopisu ovako, to jest Račica, vi Cresani biste morda sami spazili zašto se ovo mesto zove Račica; i jo li je talijansko ili hrvatsko. Ali budući da medju vama imade više njih, kojim fali ona oštreljivost, bud jer ne misle na to, bud da se ne bare time studijami, ja cu vas uputiti, da posli sami sudite imam li pravo, ili ne.

Obrnute leđu (skinu), kroj Bađića Roka: ben, sada pazite što imadete grad sredstvom. S desne ruke imadete glavu ulicu (kuntradu), koja se može nazvati Žuka ulica, a na lini ostaje vam ulica, koja vodi (polja) k svjetom Jurju i napokon van grada. Pružite sada il raztegnite obe dve ruke, desnu pravu obćinu, levu pravu svjetom Jurju, i u tom stanju vi prilikuće jedino Radici. Vi znate da rak ima svoju ženu, koja se zove radica, i on i ona imaju po dve glavne škare, kojima hrvatske ribice za hranu Tomu miha datku naši pradjedovi stvarile ime Radica, jer ova dva puta pradočuju ovu životinju s pruženim skarami. Moglo bi još biti, da u staro vrijeme bilo je ime Radica, to jest male ribe, koje od duga gruta razdvajaju se

to isto se mora reći i o naših sudbenih prilikama, gdje je sve uređeno tako i upravljanje na to, da se jezik Slaveni nendomljeno ne bi, kako bi mu se pristojalo. Sto bi naravnije bilo, nego li tisto sloveni sudovi u Komiu, u Šežaru, u Podgradu, da spomenemo samo par njih? Al' ato ne sareće; tamo neleže u talijanskom, ali je trebalo uvesti njemacki jezik kao uređovni; sve da, makar i kinezki same slovenski ili hrvatski nesmije biti! A zašto? Zato, jer da, iz Vologskega n. pr. dodju hrvatski spisi, savjetnici u Trstu, nebi znali o čem se radi, ili u drugom slučaju državno odjeljateljstvo nebi znalo sastaviti obtužnicu itd. pošto se je ustanovilo načelo, da u Trstu ima biti sv. talijansko. Radi se o našoj koži, o našem imetu, o našoj časti, ali sasvim tim moramo trpit, da se proti nama sve vodi u tudjem jeziku.

Mi poznamo slučaj, gdje je pravda vodila modju dve hrvatske stranke, koje su imale svaku svoga hrvatskoga odjeljateljstva: sto je od stranaka bilo u pravdi, sto je bilo hrvatski, ali sto je sud činio, sve je bilo talijanski, među imim i sasvim svedjaka, koji su svi govorili samo hrvatski.

Drugi slučaj nam je poznat, gdje su sve tri instante odbile molbu za upis u četrtočinu u jeziku podneska i izpravo (hrvatski), jer da gruntočničar nezna hrvatski.

U kaznenih stvarih nebi se smjelo pisati sa strankama, nego onako, kako same govore: to propisuje i kazneni postupnik. Ali baš protivno se dograđa: sve što je pisano, imi biti talijansko.

U ostavinskim razpravama dana je sasvim najbolja prilika, da ustmeno i pisanom obdi se strankom u ojezinom jeziku: ali ni tu se neštaš zakon, već treba spasiti talijansko oblasti.

I tako bi mogli nabrojiti s jedne strane sve zakonske inštanci, a s druge sve sudove, gdje živi naš narod, pa svuda bismo našli samo nepravedno izključenje našega jezika iz sudbenih arhiva i dvorana.

Tko je tomu kriv?

Ali imademo temeljni državni zakon, koji daje mjestu u svakom uredu i našem jeziku; mi imademo, naročito u sudbenom pogledu, takozvanu "Lex Bulat" iz 1883.,

n dva roga, kao sto se dogaja u našem tlu, da od trupa zlaze dvi noge: što bi ipak bilo u istim smisli. Mislite li, da sam pogao s sumnjućem? Po moju dušicu, neznam ki bi mogao prigovarati. Svakako to stoji, da Razizza ne zlameju ništa, jer je pokvareno od Račica, a ratiča, a ako hođete i Račica, su imena čisto hrvatska. Qua te vojo Dottor Moj Hojevin! Tahnatiće mi vi, ako vam dare pamet, drugačije ova imena; a prikaže li, da su talijanska, ja cu vam skinuti kapu i pokloniti cu vam se do crne zemlje, i pisati cu i Padovu jedan rektus na Rektormagnifica, da vam priznati jedan novi diplom, i da ovjenča vasi bilu glavu za sve zasluge, kojimi ste nadarili vaš rodni grad Cres!

Hej! vi barjakarti, banderasi! ravno s desne prema obćini! Tako, liepo, složno! Svi vessešlo za njim! ... Ali i stante, all! Recite mi, kako se zove oto mesto? Na Prekrizi smo, na Prekrizi, gospodine. A zašto su nazvali Prekrizi ovo mesto naši stari? ... A jer se ovdje razređuju prekrizaji ova glavne ulice našega grada. Oh! hvala Bogu! da ste i vi sami pogodili značenje ove riječi! A kako i ne bste sami sraznali, budući da je čista hrvatska riječ! Ništa zato ako su to mesto Talijani nazvali: Crociera, ipak stoji dà i Čorotti govore: son sta in Prekrizi, son passò per Prekrize.

Iz onoga, što smo do sada vidili i stvarili, možemo bez ijdne sumje zaključiti, da je Cres hrvatski grad. Ako je tako, sada snijemo mirnom dušom i sa svim pravom, budući da se našljemo okup-

ako se nevaramo, kojom je promjenjen za Istru i Dalmaciju § 13. starog gradjanskog postupnika tako, da jezik podneska (plišnog ili ustnog) ima vladati cijelim postupkom; mi imamo faktično stanje, koje bi opravdalo, nedemo, redi, pravlast, ali barem jednako pravno našeg jezika na sudu, pa ipak, ave ostaje, kao da smo još pod Venecijom ili kao da se našljamo u Kalabriji.

Zadnjič smo imali prilike vidjeti nekoliko kažnjenih razprava proti Slovencem u Trstu, predsjednik sam od cijelog suda je poznao slovenski jezik; i njegova glavna zadaća sastojala je u tom, da prenosi izkaze obučenika i svjedoka na talijanski, jer drugačije tri gg. savjetnici i zastupnici drž. odjeljateljstva nebiti razumeli ništa o čemu se radi. Kako taj predsjednik, postupaju drugu, sudci: ili sam, sudac nezna diktovati jedne riječi slavenske, ili se izpirata pisarom, koji da nezna pisati hrvatski; ili se boji talijanskih odjeljateljstava u mjestu; ili misli, da će prije napred, čim više, zapostavljiva naš jezik; ili ga je strai pred predpostavljanjem, ili... al' što dema više riječi? Svaki i najmanji uzrok se nadje proti

ziku; to je politika; ako dema, da s državnom oblašću občina u našem jeziku, to je politika; ako dema, da se učimo u našem jeziku, i to je politika: sve je politika proti nama!

Sada n. pr. na zemaljskom sudu u Trstu se drži tečaj za praktikante i asistente i to samo u talijanskom jeziku, premda je polovica mladića našeg jezika i premda su svi određeni za buduće službovanje među našim narodom. Očito je, da se i od njih hoće, da učni buduće sude kavi su i stariji.

A vrlo lako bi se da dalo urediti stvari na sudu uz počnuto zadovoljstvo narodnosti i jezika: što neade dobro skupa, neka se dieli, a što bi moglo uspeti bolje skupno, neka se složi. Za nas bi se stvar imala tako rješiti, da u Trstu bude prizvano sudska zadaća za sve Slovence i Hrvate u Cizljaniji: Zadar i Gradac znače za nas decentralizaciju, a nama se hoće ujedinjenja; za Talijane bi se labko stvar uredila i bez da se boje našeg detinjaca.

Noide li ujedinjenjem tad, treba dieleti po narodnosti, ali ne više tako, da mi moramo podnašati jaram rovinjski ili furlanski, nego pravedno i pošteno, da nikad nedodjemo u sukob.

Nije li za Slovence nepravda poretni sud u Trstu ili za Hrvate onaj u Rovinju? Zakon o poroti kaže, da se imaju uzeti za porotnike u prvom redu oni, koji osim drugih svojstava, imaju i to, da poznaju zemaljski jezike; u nas je to mrtvo slovo, jer obično bivaju uzeti za porotnike većinom ljudi, koji nepoznaju našeg jezika — a naravski ni naših običaja, ni naših osjećaja. Po tom dolazi druga nepravda, i to najveća za sudbene odnosaje, a to jest uporaba tumača za slovenski i hrvatski jezik: redovito nadležni sudci, koji ti mogu suditi i o životu, pa da te nerazumiju na tvojoj starini, to je ipak malo previše!

Eto iztaknuli smo letimice naše sudbene odnosa obziru na obćenje, što nam ga je vlađa dala pred pedeset godina, kada smo samo mi Slavjani obranili cesarstvo i carevo prieštvo, pa neka svaki sudi, da li nam je to dostojna nagrada za potoke prolivenje krvi.

Jeni blizu občine, izazvati vanku gospodol od komuna i redi im: Evo, časni gospodol mi nećemo da činimo bunu ili revolucion, mi vam mirno prikažujemo naše desti opovrđene želje. Mi želimo ostati vriji podanici habzburške vladajuće kuće, mi ne želimo, kao to želi koji drugi, pasti svaki se boji umišljenih posudica, svaki misli, da je pitanje jezika na sudu... Ali i ono malo sudbenih činovnika od najvišeg do najnižeg stepena, što se broje među Slovence, nisu većinoma takvi, kakvi mogli biti u pogledu našega i svoga jezika. Sve nejako stoji pod strahom, svaki se boji umišljenih posudica, svaki misli, da je pitanje jezika na sudu... Ali i ono malo sudbenih činovnika od najnižeg do najnižeg stepena, što se broje među Slovence, nisu većinoma takvi, kakvi mogli biti u pogledu našega i svoga jezika. Sve nejako stoji pod strahom, svaki se boji umišljenih posudica, svaki

dolazi dragi, da se okrpa. Sad svi narodi hoće, da su svoji u svojoj kući, i da sam ravnaju svojinu imetkom. Ovako vam, gospodo, stavljamo na srce; dajte nam naše, pak mi među nam! A sad vam velimo, da dema se boriti sa svim silama dok ne dostiguemo, što želimo. Opomeant, spašen.

Baraktari na noge počinje Turcija, da vidimo naše kršćivo polje, i da upitamo kako se zove pojedino kantrade, i jesu li Engleske, ni nijedne druge vlade na svitu. Mi smo austrijski Hrvati; mi govorimo na hrvatski jezik, i to može se reći u najvećem broju, jer oni, koji govorile talijanski (na), kako govorile Bože moj! ili su Cresani pak dobro poznavaju svoj materinski jezik, ili su dosli s Rovinju ili iz Čoze, pak već razumije Creski dijalekt, to lako bi bilo sporazumiti se, samo da je malo dobre volje. Mi dakle kao Hrvati stajemo i štovat dema, što je tadije, a branimi i braniti dema, što je naše. Naš je hrvatski jezik, dajte nam dakle uz talijanske i hrvatske škole, da se naša dica izuči u onom jeziku, u kom njima govore majke, kad ih na svojem srcu stišu i tople, da mladost znade Bogu sa molitvi u svojem a ne u tudjem jeziku.

Mi hoćemo, da se gorovi na občini i u našem jeziku, da možemo razumeti predloge (proposte) i razprave, koje se čine a da naš zastupnik (rappresentanti) znađu o čemu se razpravljaju, i tako daju glas po svojoj dušnosti. Ne, ne, kako se dobro postupalo s nama, nije bilo pravedno, nije bilo pravedno. Nismo u Italiji, nisu ona vremena, kad su iz Mlečaka do-

zauzeti sva vlasti, da gospodare, oni Šćenici, kroz Šćenice, kroz Šćenice.

(Dalej, nedi.)

Pisma iz Beča.

25. marta 1898.

U prvoj sjednici zastupničke kude dne 21. t. m. bili su i ružno psovali Šenerer i Wolf. Bili su osamljeni. Drugi Niemci njima nisu pomogli. To ih je srdilo, i s tega su prigovarali drugim Niemcima, a ovi njim rezko odgovarali, da si nedaju od nikoga zapovedjati. Popustili su Šenerer-Wolf. U sjednici od 23. t. m. Šenerer nije došao, Wolf i drugovi bili su dobari. Valjda su jih na nagovorili njihovi zaveznici, ostali Niemci, koji misle, da ne mogu napustiti vojnog polja, nego biriti se, da ujek mire pristoljeno. Imadu Niemci dobrih prijatelja visoko, pak su valjda ti došapnuli njemačkim zastupnikom nek budu dobar, jer bi inače moglo biti zlo po njemu. Tako i same njemačke vlaste iz "raja" svjetuju njim, da budu mirni. Inače su njemački zastupnici podnesli svu silu prethih predloga, koji su bili se imali prije razpraviti, nego ijdaju druga stvar. Za sad stari glavno, da su dve sjednice prošle redorito, dosta mirno, i nade je, da će jih još bar nekoliko tako prući.

Razpravlja se o programatičnoj izjavi nove c. kr. vlade na usta ministra-predsjednika grofa Frana Thuna. Sve stranke i stranice hode, da kod togog govore, svaka hode, da označi svoje stanovište prema vladu.

Već jih je nekoliko govorilo u prekeranju i jačeranju sjednici. Nijedna stranka nije se izjavila za vladu. Predstavnički kaže, da se iz izjave ministra-predsjednika nemože viditi, kako će vladati, pak da će suditi po njegovih djelih, i postupati ili nepoduprati.

Pojaci i Česi po Jaworskom i Engelnu izjavili su, da su njihova načela izražena u lanjskoj adresi. Glavno njim ide o tu, da se proširi autonomija kraljestva i zemalja. Približuju njim se i njemački katalici. Oni su na usta baruna Dapaulija izjavili, da spadaju u većinu. Inače je Dapauli s jednom nogom kod ostalih Niemaca. On bi želio, da se jezikovo pitanje u cijeloj polovici monarhije uredi zakonom, da pak tako nestane glavnoga razloga preprija među narodi, odnosno njihovim zastupnicima. To želi svi, ali kako u tom se razlaže. Kao predstnik vladajuće strane poljskoj i Galicijskoj govorio je radikalni Rusin Okuniecki. On neželi proširenje autonomije, jer bi onda po njegovoj misli Poljaci još više tlačili Rusine. Rekao je takodjer, da je Badeni jak škodio državoj idji medju Rusini tim, što nije bio ono lani pripustio odaslanstva Rusinskoj pred. Njegovo Veličanstvo.

Senerjanac Türk tožio se je na tu božnje tiačenje Njemaca u Austriji, da bi moral zdrojiti kad nebi bilo u Evropi velevlasti, od koje se nadaju, da će njim pomoci. To je dakako Njemačka, pod kojom bi Senerjanac htjeli spraviti Austriju kao pokrajnu ili najviše kao kraljestvo Barsko. Malo drugačije grozio je za njemački nacionalac Dr. Steinwender. U parlamentu je sada mir, rekao je on; ali ne se nitko nevara. Taj mir može trajati kakvih petnaest dana, to jest dok Niemci vide, hode li Thion odstraniti jezikovne naredbe za Čestu. Ako to neću, onda se neće doći ni do privole za novčenje, ni do proračuna, ni do nagode s Ugarskom. Do ničesa.

Oglasili su se i Talijani. U njihovo imu dno je kratku izjavu tirolski zastupnik Maffatti. Ako vlast neizpoli njihovih zahtjeva, oni će stupiti u oporbu. Najbrže, da će još proteći mnogo voda Dunavom, prije nego li to nade. Oni znaju najbolje, što bi veće bili.

U ime Slovaca, Hrvata i Rusina dati će skupnu izjavu Dr. Šusteršić u danjem tečaju razprave.

U vjernoj sjednici dne 24. t. m. izabralo se je krovnu delegaciju članove u delegacije. Odr hrvatsko-slovenske skupine bio je lani izabran u krovnu delegaciju Dr. Laginja. Njegovi poslovni mu nedopustljiv, da bude i ljetom u njoj. Mjesto njega izabran bi zastupnik Pošte.

Kod izbora u delegacije vredno je opaziti, da su Česi in Češke, koji su u vedenju, ponudili Niemcem iz Češke, koji su u manjini, onolike mandata, koliko jih po broju ide, i da su Niemci tu ponudu prihvatali.

U tirolskoj dogodila se je promjena. Do sad bio je uruk biran jedan klerikalni Talijan, jedan klerikalni Niemac. Ljetos su se zadržali talijanski klerikali i liberalci sa njemačkim liberalcima, i izabrali su jednoga njemačkoga liberalca i jednoga talijanskoga svećenika.

Promjore bit će i opet zastupano jedino po Talijanu, trojci, jednom iz Goričke, jedan iz Trsta i jedan iz Istre. Za Istru

nije nikto drugi nego Dr. Bartolić, koji priziva protiv njim, i to poslije više nego se nezrati sjediti u parlamentu posle obnovakogova izbora, i primati još mjesto u delegacijom! Neće škodit ni koristit, jer se ga u obči ne smatra sposobnim.

Zast Spindler sa drugovi, postavio je u istoj večernjoj sjednici dve interpelacije. Jednog dali su povoda občinski izbori u Oprilju, koji kaže, da smo u Istri, još uvijek u starem kursu. Drugog dao je postupak c. kr. kot. glavarstva na Voloskom, sa njim Savoju, koji postupak se je naveo kao primjer postupka u obči recenoga c. kr. kotarskoga poglavarsvta.

29. marta 1898.

U današnjoj sjednici prosliedilo se je razpravom o vladinoj programatičnoj izjavi. Govorili su: njemački liberalac Dr. Mengier, na dajući Dr. Šusteršić i imo slavenske kršćansko-narodne siveze. Poljak Dašinski i imo socijalnih demokrata, grof Palfy i imo čeških veleposlaničkih, katanom Dr. Scheicher u imo antisemita.

Dr. Mengier govorio je na dugoj i silroko o neradih u Pragu u poslijednje dva, o jezikovnih naredbah, proti takozvanom lex Falkenhayn, i osobito oštros uđarao proti bivšoj vlasti grofa Badenija.

Izjava Dr. Šusteršića izvrijedimo na drugom mjestu.

Dašinski govorio je proti zemaljskoj autonomiji, osobitom obziru na odnose u Galiciji. Njom da bi se obnovio srednjevjekovni barbarizam, njom da bi još veća mod dobila plemićka stranica poljska, proti kojoj se izražaju najoštje. Uđara isto tako na Njemce, koji da se uvjek prikazuju kao jedini branitelji države, dočim se zna i iz najnovije povijesti, iz godine 1866., da su narodni branitelji monarhije možda i više nego Njemci. Narodi, veli on, kolju se medju sobom, i uzimaju za povod na rodost. Narode valja inaće zadovoljiti sa državnim preinakama, dočim se imaju poštovati jezik svakoga jednako. Njemu je uzor narodni federalizam.

Palfy se je izrazio prijazno i novoj vlasti. Scheicher udarao je proti socijalnim demokratima i proti Wolfvencem.

Zastupnici Dr. Laginja i Spindler postavili su pršan predlog za daljnju podporu postradalim Istri, i interpelaciju na ministra poljoprivrede radi osušenja "Luga" i "Jezera" na otoku Krku.

Interpelacija

zastupnika Spindlera i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra-predsjednika grofa Thuna, kao upravitelja ministarstva utarnjih posala:

"1. Je li voljna njegova preuzvišenost obavijestiti se o izbornom postupku u občini Oprtije, i poduzeti shodne korake, da se ti izbori devedu u sklad sa zakonom, kao što u obči, da se budu unapred u svim slučajevima obavljali občinski izbori u Istri, onako, kako to pravo i zakon prepušta?

2. Je li voljna njegova preuzvišenost odrediti potrebno, da se zemljiste i glavne porezne knjige kod dotičnih oblasti u Istri urede i da te oblasti izdaju podpuna i prava imena porezovnika u svrhu, da se sastave izborne liste?"

U Beču, na 24. marta 1898.
Spindler, Barvinski, Wilhelm Pfeifer, Dr. Šusteršić, Dr. Krek, Kvekić, Dr. Stojan, Biankini, Pošte, Borčić Šupuk, Vuković, Zore, Pogacnik, Dr. Žitnik, Perić, Dr. Ferjancić, Dr. Bulat.

Interpelacija

zastupnika Spindlera i drugova na Njegovo preuzvišenost gospodina ministra predsjednika grofa Frana Thuna, kao upravitelja ministarstva utarnjih posala.

Mjeseca listopada prošle god. pritužila se je kod c. kr. kot. poglavarsvta u Voloskom Angelja Vargiča iz Škrbiča, mjestu občine Volosko-Opatija, radi prevare na strane nekoga Frana Savoje; opazila je jedno, da takav čovjek nebi smjeo imati dozvole, da tjeru obrih trhonoce.

Kod c. kr. kot. poglavarsvta kazalo se je Angelja Vargiča, da se obrati na občinski ured, gdje bje dne 29. listopada 1897. sastavljen s njom zapisnik. Ovaj zapisnik, koji je sadržavao više slučajeva prevare tog Savoje, odpostavljen je istoga dana na c. kr. kot. poglavarsvstvo na daljnje preduzimanje; nu c. kr. kot. poglavarsvstvo nije obnašao shodnim, da u stvari ste poduzme.

Medutim saznao se je dopisom c. kr. ravnateljstva policije u Trstu od 9. siječnja 1898., broj 40408/II, da je Fran Savoje, rodom iz Beršto, prijevrač Ulisse u Italiji, bio odsuđen po c. kr. zemaljskom sudstvu u Trstu, osuđen od dne 20. ožujka 1888. na 6% mjeseci poslije progovora slobodno občinskog zastupstva i svrhu izbora občinskog odbora.

U tom vide podpisani povredni zakoni,

izgleda is svih zemalja zastupanju, se ovaj skoro deset godina, uspješno pomjenjaju odsudi, po tih kraljevinama i zemaljama zastupanjem carevinskog vjeća, u području c. kr. kot. glav. Voloskoga, čija dužnost obra i ga izvršuje bez svake zapriče; dočim njegova žena, također talijanska podanica, trguje sa voćem u liečilištu Opatija, zadnje vreme u mjestnoj občini Veprinac.

Savovo stupu slobodno i nadalje ved skoro deset godina, uspješno pomjenjaju odsudi, po tih kraljevinama i zemaljama zastupanjem carevinskog vjeća, u području c. kr. kot. glav. Voloskoga, čija dužnost obra i ga izvršuje bez svake zapriče; dočim njegova žena, također talijanska podanica, trguje sa voćem u liečilištu Opatija, zadnje vreme u mjestnoj občini Veprinac.

Naprotiv tomu se opaža, da je pred malo vremena pošten domaći pripadnik Opatije, imenom Jarković tež posje događanja i težkom mukom dobio dožvolu, da obavljaju poslove trhonoce.

To je samo primjer postupka c. kr. kot. glavarstva u Voloskom, u kom se sed nekoliko godina idu na ruke trdincima, zlosti, buniteljima, propagicima slike vrste, te se ih štiti od zakonskih posljedica, dočim se jako često zapostavlja počlane domaće osobe ili se ih eventualno pušta bez zaštite.

Obzirom na rečeno dozvoljavaju, da podpisani postaviti na njegovo preuzvišenost gospodina ministra predsjednika, kao upravitelja ministarstva utarnjih posala, slijedeći opit:

Jeli njegovo preuzvišenost voljna naložiti,

da se po bezpričanih osobah iztraži postupak c. kr. kot. glavarstva Voloskog u razočarom slučaju, kao također njegovo djeđovanje zadnjih godina u obči, ta ista uputiti, da prema svim po pravu i zakonu postupka?

U Beču, 24. marta 1898.

Spindler, Pošte, Grigorčić, Stojan, Winnicki, Klaic, Dr. Šusteršić, Biankini, Šupuk Perić, Vuković, Viljem Pfeifer, Pogacnik, Zore, Krek, Elnspleier, Berks, Dr. Žitnik.

Franina i Jurina

Fr. Naš prijatelj Tancibeba, da se seli. Jur. Slobodno, ma za vavek!

Fr. Sada će trebati Bratovčine povrnuti, bić, ki mu je dala za studijat. Jur. Ala će ea, jušto je pravi.

Fr. Kumpar Jendro mi je povedal, da j' dobil kumpar Menigo silnu pratiku za davat levativi. Jur. Rendi mu to ča?

Fr. Buškarona!

Različite vesti.

† Nadvejvodkinja Natalija. Kći c. i kr. Visosti nadvevjodve Fridrika, sbrnjog zapovjednika u Požunu, i njegove premaže supruge, nadvejvodkinje Isabele, umrla je 24. marta u Požunu, u cijelu svoje mladosti. Bolest, koju je mladi taj život podlegao, bila je upala moždana, žalost, koja i opet zadesi naš prejemu vladalički dom, dijale svi narodi Austro-ugarske. Nebrojene satanicne stizavaju ozalošćenim rediteljem, a prva stiže od Nj. Veličanstva, cesara i kralja.

Imenovanje. Il. Cresa, pišu nam, da bijahu imenovani, kod ore župne crkve kanonici gg. Ivan Sintić i N. Tarato. Čestitamo, našim sradljivo novoimenovanim i tamponjemu našemu puku.

Premještanje. Vrednji načitelj u Selu rovinjskom, gosp. Stjepan Žiža, premješten je od tame na Susak ujed. tužba i klepeti istarskih talijanaca. Čestitamo, našemu puku na Susku, koji dobiva u osobi g. Žiža vrstanu učitelju.

Interpelacije naših zastupnika. U sjednici carevinskog vjeća od dne 30. t. m. interpelirali su naši narodni zastupnici gg.

Dr. M. Legion i prof. V. Špirić, u črku
govu cesarsko-vladičnu.

1. radi ribarenja talijanskih ribara
(čožota) u kvarnerskom zaljevu;
2. radi potalijanjanja Istre posredjuju-
ći kr. politički oblasti;
3. da se učinjsci i Pomorci
provedu, i da jih provjeri, i povjere-
nik, nepristrani i poznavajući slovenski jezik.

Ove interpretacije donesti čemo u

budućem broju u cijelosti.

† Dr. Petar Matković. Is. Beča jav-
ljuju, da je tamo premisno u petak na
večer našom smrću g. Dr. Petar Matko-
vić, umirovljeni profesor hrvatskoga sve-
učilišta u Zagrebu, i bivši tajuk jugo-
venske akademije.

Pokopao je došao na gias svojimi
zemljopisnim i povjestršćim radnjama.
Vječni mu pokoj!

Premještanje. U hrvatskih listovima
Dalmacije, čitamo, da je c. k. kotarci po-
glavar predstavljen namjestaču u Zadru,
g. A. barun Maročić premešten iz Zadra
u c. k. namjestaču u Trst. O tom pre-
mještanju piše splitač „Jedinstvo“.

Doznajemo, da je presv. g. A. barun
Maročić premešten u Trst. Sin slavnoga
otca (hrvatski general) vješt i uman-
čenik ljubio je hrvatski narod. Možemo
to reći sada, iskreno i otvoreno, kad odlazi.

Naša braća Slovenci u Trstu dobili će u
njemu iskrene prijatelje.

Koncert u „Slovenskoj čitalnici“ u
Trstu. Naša čitaonica pripređuje za dne
2. aprila koncert na korist države sv.
Cirila i Metoda. Kod koncerta sudjelovati
će i ženski tamburaški zbor.

Zupnikom u Šmuru (občina Pomorje)
imenovan bijaše vrlo čestiti svećenik i re-
doljub g. M. Šašelj. Čestimo župnikom i
župniku.

Zupnički izpit polazio je g. Ivan Nor-
mai, duži pomoćnik kod sv. Antona no-
voga u Trstu. Čestitamo!

Konac slabazni. Nastavak članka
pod ovim naslovom morali smo izpuštiti za
budući broj radi preobilnosti građiva. S
istog razloga izpuštili smo i nekoje dopise
i vesti.

Deputacija kod c. kr. namjestača.
Utorak dne 28. t. m. poklonili su se na-
mjestaču načelnici, odnosno obč. savjetnici
ili odoslanici občini Boljan, Buzet, Pazin,
Roč, Tinjan i Žminj. Gg. odaslanici izvršili
su namjestaču g. grofu Gočsu spomenice,
u kojih su izražene želje i potrebe na-
sega puka u Istri i pojedinim občinama. G. na-
mještaj primio je odaslanike vrlo prijazno.

Položio izpit. Naš zemljak g. Josip
Roža, namještaj učitelji velike gimnazije u
Splitu položio je ovih dana izpit za srednje
škole na sveučilištu u Beču. G. Roža pre-
mešten je iz Splita na gimnaziju u Kotor.

Čestitamo na uspjehu!

Glavna skupština. Na drugom mjestu
donosimo „Poživ“ na glavnu skupštunu
gospodarske zadruge u Kastvu, na što
upozorujemo i na ovom mjestu svu gg.
članove i prijatelje one doista radine
zadruge.

Talijanskim svećenikom na odgovor.
Pod ovim naslovom doniela je cjenjena
„Edinost“ u brojevima od 29. i 30. t. m.
dva krasna članka, pisana od jednoga
žurnika iz Istre, proti talijanskim refor-
matorem, koji su se digli proti biskupu i
proti slavenскомu pučanstvu ove biskupije.

Nadaju im oružja ni oružja. Tuže nam
se prijatelji iz raznih občina političkoga
kotara Poreč, da im c. kr. politička ob-
last nevrada ni danas zaplijenjeno oruđe
i oružje, premda vlada već dugo u cijelom
kotaru mir i red, i skoprem je puka na
selu težko bez oružja i oružja, jer mu
treba za obradivanje vinograda i za obranu
proti zlikovcima i proti zvieradu.

50 godišnjice hrvatskoga jezika. Iz
Praga nam pišu, da će tamnosući mladi
Hrvati dne 18. aprila svečano proslaviti
50 godišnjicu hrvatskoga kano službenoga
jezika. Proslavu obaviti će u „Narodnom
Domu“ na Vinohradima pod pokrovitelj-
stvom dičnoga našega zastupnika g. prof.
Vjek. Špirića. Za tu svečanost, da se
braća Cesi vrlo zauzimaju, te da je posve
opravданa neda, da će isti u svakom ob-
ziru krasno užjeti.

Istom prigodom izdati će a proslavu
50 godišnjice spomen-knjige, hrvatskoga
jezika, za koju su priposlali svoje radnje
najugledniji hrvatski pisci.

Cisti i vrloči poslačevanje namijenjen je
držbi sv. Cirila i Metoda za Istru.
Izjava. Slavenske kršćanske-narodne
sveze. Dr. Šusterić dao je u ime te
sveze u carevinskom vječu dne 29. t. m.
ovo skupnu izjavu:

Naše stanoviste, rače, označeno je u
lanjskoj adresi većine, na kojoj i s kojom
čvrsto stojimo.

Prema vidi smo posve bez predsuda
i posve neodvisni.

Program, učade nemaju odgovarati
nasim voljama. U njem nemački slov, što
bi moralo biti u programu srake austri-
jske vlade, i te za dobro naroda i mo-
narhije.

U njemu nije naglašen vjerski mom-
ent, a upravo vjera je toliko nužna u da-
našnjih razvorenih odnosaši.

Vlada nije izrazila svoga stanovista
naprava narodnostom pitani, već nemač-
kom podpravljenoj ravnopravnosti i ravnopravnosti.

A to upravo pitanje je jedna najznačaj-
nija točaka programa naše sveze, ob-
stojede iz zastupnika zapostavljenih, da
potisnjeni narodnosti, koje se čak za svoj
obstoj moraju boriti.

U dokazu tomu upućujemo svakoga na

zadnjem stanju Slovaca i Hrvata u Pri-
morju, o kojem se je već više puta go-
vorilo u ovom kući, a koje se sve to više
pogoršava.

Upućujemo na dalje na stanje Slove-
aca i Kornjački i Štajerskoj.

Isto tako nepovoljni su odnesaji Ru-
sina u Bukovini. Nemogu se nazvati po-
voljni ni oni Rusina u Galiciji, premda
se tamo poljska vladajuća stranka poka-
zuje sve prijaznije, dočim su vladini orga-
nani osobito uži još vješt nepriznati.

Nit u Dalmaciji nit u Kranjskoj, gdje
su ipak Hrvati odnosno Slovenci u pre-
ognomoj, većini, neuzima se, imenito na
jezik, onaj obzir, koji bi se moralio.

Iz račenoga može svatko uviditi, da se
emo morati napeti sve svoje sile, da se
načelo ravnopravnosti posve provede.

Radoštu pozdravljamo izjavu vlade,
da će se pobrinuti za radnički stalež. Za-
lijedjelskoga staleža, koji je uvjek i avuda
najviši stup državom.

Imali bi još koje šta opaziti vladinom
programu, ali napokon programi su rieči
dočim su djela glavnog. Po djelih pak su
demićem vladi, i po njih udesiti svoje
držanje napraviti vjek.

Mi osobno cjenimo i gojimo pouzdanje
u gospodinu ministra predsjednika i čla-
nove njegovoga ministarsva, ali moramo
opaziti, da neima među njima nijednoga,
koji bi poznao odnose u južnih pokrajin-
ah, a to tim više, što neima u ministar-
stvih nit takovih činovnika.

Nadamo se ipak, da će se vlada dati
obavijesti bez predusa i potako u ne-
zadavljeno odnosaši u tih južnih pokrajina-
h, i poprimiti mjeru, da ih ozdravi.

Nadamo se u obes, da će vlada po-
praviti stanje u kraljjestvih i zemljah za-
stupanih po zastupnicima sveze, koliko u na-
rodnoštim, toli u gospodarskom obziru.

Priznajemo, da je vlada nastupila u
težkim obstojnostih, i da njoj valja najprije
tom se brinuti, da se vrade parlamentar-
ni odnosi.

Mi demeju u tom poduprijeti, osvje-
dočeni, da se radi o najviših probitih mo-
narhije, za obranu kojih će nas uvježati
u prvih redovih, vjerno načelom, koja su
duboko uvrežena u srce naroda, koje za-
stupamo.

(Izjava ta bila je često popraćavana
odobravanjem. Samo neki liberalni Niemci
i Šenerijanci su kadaški koju zinuli, al je
svaka neopozena ostala).

Hrvatski stetaj na imetak Carla Marti-
nolicha. U službenom listu „L’Osservatore
Triestino“ citamo hrvatski sastavljeni stje-
čajni oglas na imetak zloglasnog Carla
Martinolicha, bivšeg urednika smradnog
poljupskog „Oslike“. A la de Carletto u ro-
vinjskoj tauricni papar gristi, ako za ovo
dozna!

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priprelao je
veči gosp. Matija Šmit iz Praputnika
dne 5. sabranih dne 9. t. m.

Uviđi sporazum slovenskih stranaka
u Kranjskoj. Glavni listovi slovenske na-
predne i slovensko katoličke stranke u
Kranjskoj donosa učvare, pod kojima bježe
postignuta sloga objave stranaka. Dao Bog
stopile se do malo objave stranaka u jednu
na čast i korist bratčkoga nam naroda.

Iz Vabrice (občina Poreč) pišu nam
20. t. m. velevenrednu obitelj Antuna
Bibulica stigla je ovih dana nemila nesreća.
Preminuo mu naime vrli sin Ivan nakon
duge i težke bolesti u čvrti svoje mla-
dosti dne 21. godine. Mladivam je to bio vrlo
čestit, pobožan i poslušan. Naši crkveni
pjevači vrlo su ga volili kao dobroga pie-
vata. Vaš cjenjeni list dičnu „Nasz
Slogu“ volio je više nego ikakvo drugo stv.

Na dan pogreba izakazala mu je rodbina
prijatelji i susedi u velikom mnogstvu zadnju
počast, koja je doista i zasluzna. Vredno
moj pokojniku podigli Svetišnji vječni pi-
vati, a njegovim roditeljima i braći nasa
iskrena sućut.

Iz Opatija pišu nam 22. t. m. i Ob-
činski izbori su prošli prilično mirno, nu-
ča naš nepovoljno, kako je bilo i oček-
i

vati, budući se bježale počasne izkrivlje-
nih listinah, koje uobičajeni za ove izbore
ni iščitaju. Kupovali su ljeđe da se Bog
smilje. K tomu bježale i svaki komisari u
protivničkim rukama. — U drugom tijelu
imadisno cito dan 10 do 15 glasova većine,
a kad se jo u već zaključio izbor, imadisno
mi, kako je bilježio načinčević, u
izbornoj dvorani — jedan glas većine. Sa
svim tim proglašen bježaj kao izabrani
protivnički zastupnici sa triju glasova ve-
ćine. Zato odlučiše naši nedoci k izboru
za Hrvate, ali ipak su došli nekoj, koji
je nedoznao za to. Utok je napravljen proti
čelom izboru.

Opatijska gospoda hoće oponasati
zidove tržaškog magistrata, koji bi htjeli
i s crkvom gospodari. U nedjelju naime
pred izbori je naš obilježeni kapelan pre-
porazio, da av. misa u propovijedi, toli
kod prve u hrvatskom jeziku, kolikod
zadnje u talijanskom, da si izaberemo prave
ljude u zastavu, koji polaze crkvu,
osruju druge kršćanske dužnosti i znaju
skribiti za blagostanje puka, a da nije spo-
menuto ni jedno ni druge stranke govoru.
Dakle, on je učinio jedino svoju dužnost
kao katolički svećenik.

All svatko zna da najbolje sam gdje
ga cipele žulji. Zato pošalje ovo glavars-
to odmah u pondjeljak občinskog pan-
dura (NB, na pol. pijana), da pita, s ka-
kovom doslovom „cos che autorità“ da je
mogao gosp. kapelan onako propovijedit?

Naravski, pandur bježaj odmah pokazan
vratu, sa opazkom, da ako hoće stogod
slavno glavarsivo, neka izvoli pismeno
piti, pa da se dobiti odgovor. Nu ono
anti. Reč bi, da su ipak naši koji
paragraf, koji kaže, da je crkveni „au-
torità“ za svećenike ove biskupije u Trstu
na Cavatu br. 9, a podnipošto „Spettabile
Municipio di Portole“. Br. Br. Br. Br.

Povjedovanje novo imenovanoga biskupa
prijevjetologa gosp. Dra. Angelika
Veršaka, iskrivenoga prijatelja istarskih Hr-
vata, u obavlju 26. o. m. u Djakovu u
biskupskoj katedrali po Nj. preuzv. biskupu J. J. Strossmajeru uz presv. g. nad-
biskupa vrbnogorskoga Dr. Josipa Sta-
dlera i ljubljanskoga nadbiskupa pres-
g. Antuna Jeglića. Živio najmladiji hrvatski
biskup Dr. Voršak!

Obra vira može svatko dobiti uz
umjerene cene kod g. Stjepana Dulčića
trgovca u Brusni na otoku Hvara (Dalmacija).

O dobroti njegovog vina osvjedočili
sme se i sami. Sa pouzdanjem neka se dakle
svatko obrati na njega u tom poslu.

Veliki gosp. darski sastanak. Dne 12.
aprila sastati će se u Splitu iz svih kra-
jeva Dalmacije gospodari, poljudjelski stru-
kcionici, posjednici, župnici, učitelji itd.

Veliki gosp. darski sastanak. Dne 12.
aprila sastati će se u Splitu iz svih kra-
jeva Dalmacije gospodari, poljudjelski stru-
kcionici, posjednici, župnici, učitelji itd.

Veliki požar na Rici. Silni požar,
koji je u noći od 24. na 25. nastao u
skladištu br. 20. slobodne Luke na Rici,
nije bio ni dne 28. posve svladan, ma da
su vatrogasci i vojnici tri dana dve
noci neumorno radili. Kako javljaju iz
Rice, uzrok požara još uvek nije
ustanoven. Pošto je one noći bilo olujno
i kišo, drže mnogi, da je grom udario u
magazin i opalo naskladišnu u njem robu.
No s druge strane tvrdje, da organi nije
nastalo „grom“, već u nepazljivosti lju-
di, koji su u magazinu radili. U magazinu
bilo je lako upaljivi tvrzi kao: 497 va-
gona jute, 20 vagena zobi i druge robe.
Vatra je u tren silno planula; u Opatiji
misili su, da ciela Rice gorii, jer je od
zara uprkos kiši celo obzorje sjajno raz-
svjetljeno bilo. Gašenje bilo je otežano
najviše silnoga dima i velike vrućine, koja
je tako velika bila, da su se raztale žel-
ježničke tračnice. Za odpremu jute bilo
je pred magazinom spravljenio 100 praz-
nih vagona, od kojih su 92 odstranjena, a
osam ih je podpuno izgorjelo, jer se jo
je željezo na njima raztalo. Magazin br. 20
sasvim je uništen, a u hrpi izgorjeli robe
vaduđe je klijala vatra. Neumornom radu
vatrogasaca poslo je za rukom, da zapriče-
raženje vatre i tako se spašena obližnja
skladišta. Od 27.000 bala jute, 10 vagona
zobi, 2 vagona pasmina i velike zabine razne
robe, nije se moglo niti spasiti. Škoda
iznosi do milijun forinti, ali je pokrivena
osiguranjem.

Iz K a z
prinosa na ravnateljstvo „Družba sv. Cirila
i Metoda“ za Istru tekom mjeseca veljače
tok god. 1898.

G. Josip Mandić Pazin pripošlje
sabranici:

a) pri ligi sekani krumpira na

b) za prodaju papirku „Drama“

od Franja Havliček u kuci Jo-

nipa Velana u Pazinu . . . f. 90
c) od nekolike pazinskih seljaka . . . f. 50

Gosp. Fran Anaković iz Privlike
pripremio svoj mjesecični priнос

za veljaču . . . f. 1.—

Gosp. M. Brajša predaje svoje

mjesecične prirose za sječanju

veljaču po 50 novč. ukupno . . . f. 1.—

Gosp. Mihovil Barbic, dubrovački
pomoćnik u Pčinju pripošlje svoj

mjesecični priros za veljaču . . . f. 1.—

Na predlog gosp. M. Brajša sa-
kupljen kod Tončine u Mihovil-
ićih prigodom proslike rodjen-
diana gosp. M. Kundić . . . f. 5.—

Gosp. Ivan Mačulja iz Dobrinja
pripošlje sabranici u krčmi kod

Franja poslije predstave „Priki-
love“ dne 17./1. . . f. 3.50

te svotu, kao čisti ostatak ve-
selice, priredjene u Citaonici

dne 2/2 t. g. . . f. 20.82

Gosp. Milan Amruš, narodni za-
stupnik u Zagrebu ustavljaju-
će putem uprave „Obzora“ Za-
lada „blagopok. Ivana Gab-
rića“, te poslednja pripošlje

u to imenitno sabranu za državu f. 105.—

Gosp. Ante Vukarić — Rieka pripo-
šlje sakupljeni po Clubu

„Tinketon“ kod vlč. gosp. Žigmunda
dr. drakoz župnika . . . f. 3.—

Gosp. Ivan Bačić, posjednik u

Ičićih mlađadi mjesto vienca

na odar blagopok. Jvke Fišman . . . f. 5.—

Gosp. Slavoj Ješko — Podgrad

pripošlje sabranici od pet po-
bratima u kavani „Zagreb“

dne 13/3 . . . f. 5.—

Gosp. Ante Vukarić — Rieka pripo-
šlje sakupljeni na pira

Slavice Udina, kćeri gosp. Dun-
ka Udina, učitelj u sv.

Gosp. Julij Miran, učitelj u sv.

Mateju pripošlje svoje mjesecične
prirose za veljaču . . . f. 1.—

Gosp. Dr. Otokar Rybar, od-
vjetnik u Trstu pripošlje mla-
đad, prispije na upravu „N.

Sloge“ od dne 22/12 pr. god.

do 24/2 tek god. . . f. 77.—

Gosp. Dr. R. Lenac, odvjetnik

na Rici pripošlje sakupljenih

u prijateljskom krugu pri opro-
stnoj večeri u čast gosp. ka-
petana Higinia Pajkurića, koji

doskora odlaže u tudinu . . . f. 20.—

Uprava „Narodnih Novina“ u Zagrebu

pripošlje stigle njoj razne iznose u ukupnoj svoti . . . f. 107.—

Gosp. Fr. Anaković iz Privlike

pripošlje svoj mjesecični priros

za ožujak . . . f. 1.—

Gosp. Dubrović, kapelan u Opatiji

predaže primjeljnik prilikom

smrti učenice Ivke Fišman . . . f. 3.—

M. Vinko Zamlić — Volosko

predaje:

a) Darovanij od župnika Alekse

Askerc iz Bartolovca u Hr-
vatskoj . . . f. 2.—

b) svoje mjesecične prirose za

okt. novemb. i decemb. pr.

god. . . f. 3.—

M. Mandić Trst mjesecični priros

za veljaču i ožujak . . . f. 2.—

Dr. Ivan Pošćić — Volosko predaje

a) čisti prihod sabave podruž-
nice iz Voloskoga i Opatije,

od dne 16/2 tek god. . . f. 54.50

b) mjesecični priros Hrvaja Istra-
nica za veljaču . . . f. 1.—

Ravnateljstvo „Dioničke Sredione“

u Krizevčevi pripošlje dozna-
čenih u svojoj glavnoj skupi-
štini

od 15. velječi kao pod-
pora državi . . . f. 100.—

Pedračnica muzika i ženska u O-
mišlju pripošlje jedino članu

iranju dne 1897. u iznosu . . . f. 11.70

Listnica uprave.

